Van oud object naar iconisch visitekaartje

Denkend aan Holland
zie ik breede rivieren
traag door oneindig
laagland gaan

De eerste zin van dit bekende gedicht van Marsman roept direct een oer-Hollands beeld op. Het is een belangrijk beeld, dat onderdeel is van onze identiteit. Nederland is een waterland, met een eigen waterverhaal in iedere regio en al eeuwenlang spelen waterschappen hierin een belangrijke rol.

Ze zijn in de eerste plaats verantwoordelijk voor onze waterveiligheid en het beheer van de waterpeilen. De laatste jaren is echter het vertellen, delen en uitdragen van alles wat een waterschap doet ook steeds belangrijker geworden. Wij zien tal van kansen om dit waterverhaal op een aansprekende en creatieve manier te vertellen aan de hand van het watererfgoed en dragen graag ons steentje bij!

Watererfgoed op de kaart

De corebusiness van waterschappen is al lang ongewijzigd. Het zijn organisaties met een duidelijke focus: ze houden onze voeten droog. Vanuit een rijk verleden zijn de waterschappen echter ook eigenaar van veel oude objecten. Denk aan de poldermolens, gemalen en dijken die een onmisbaar onderdeel zijn van het landschap. Ze vertellen een eigen verhaal en zijn dragers van historie, identiteit en onderdeel van ons collectieve geheugen.

> *"Eén van de oudste democratische instituten ter wereld. De molens, gemalen en dijken vormen samen het oer-Hollands landschap en daarmee de identiteit van Nederland. Het watererfgoed sluit goed aan bij het Nederlands verhaal, we werken immers al eeuwen met water. Dit verhaal vertellen is de opgave. Het bestaande watererfgoed is daarvoor een geschikt middel en spreekt veel mensen aan."* Minister I.K. (Ingrid) van Engelshoven

In 2016 gaf het Ministerie van OCW een *Handreiking Water, Erfgoed en Ruimte* uit. Deze handreiking heeft watererfgoed op de agenda gezet en is voor veel waterschappen aanleiding geweest om na te denken over hun visie op watererfgoed en ruimtelijke kwaliteit. In de zomer van 2020 deed ook het College van Rijksadviseurs een oproep om watererfgoed in te zetten ten behoeve van de ruimtelijke kwaliteit in hun notitie *Hoogwaterbeschermingsprogramma: van 'sober en doelmatig' naar 'slim en doelmatig'*. De unieke kansen die watererfgoed biedt, brengen tegelijkertijd ook een grote inhoudelijke opgave met zich mee.

Onze aanpak watererfgoed

COUP en Witteveen+Bos zijn een partnerschap aangegaan. Witteveen+Bos is een gerenommeerde naam in de wereld van water en COUP loopt voorop als het gaat om de grote vraagstukken in het erfgoeddomein. Samen hebben we een aanpak ontwikkelt waarin wij waterschappen helpen met een actiegerichte visie op watererfgoed.

Het doel is om versnelling te brengen in de transitie van dure onderhoudsintensieve 'oude' objecten naar iconische visitekaartjes van het waterschap. Dit doen we door inhoudelijke kennis van het watererfgoed direct te koppelen met kennis en kunde van herontwikkeling van erfgoed.

FASE I Visie op watererfgoed

Met een snelle data gedreven inventarisatie maken we inzichtelijk welk erfgoed een waterschap rijk is, hierdoor helpen we met het creëren van bewustwording en intern draagvlak. In deze inventarisatie en de daarop volgende waardering vertalen we de inhoudelijke, fysieke en beleefde kwaliteiten van het watererfgoed naar indicatoren voor herbestemmingspotentie, namelijk: locatie, gebruik, monumentale status, etc. Hierdoor maken we objecten zichtbaar die kansrijk zijn voor herbestemming en doorgronden we de contouren van het regionale waterverhaal dat de basis vormt voor een visie op watererfgoed en daaruit volgend nieuw beleid.

FASE II Op weg naar herbestemming

In deze tweede fase gaan we *hands-on* aan de slag. Vanuit de visie op het watererfgoed kunnen wij pilotprojecten met hoge herbestemmingspotentie én passend in het regionale waterverhaal in korte tijd selecteren en opstarten. Dankzij onze ruime ervaring in de herontwikkeling van het gebouwde erfgoed signaleren we stap voor stap kansen en nemen de organisatie mee in een traject, hierbij ondersteund door ervaren specialisten op het gebied van bijvoorbeeld klimaatadaptatie of ecologie, leidt dat uiteindelijk leidt tot herbestemming die past in de omgeving en in de huidige tijd.

Samen aan de slag

Wij gaan graag met u aan de slag en werken toe naar een aanpak op maat. Onze aanpak watererfgoed levert een hernieuwde waardering van uw watererfgoed, zowel intern als extern. Samen met uw organisatie werken we aan een inventarisatie en overkoepelde visie op het watererfgoed. We signaleren herontwikkelingskansen en brengen daarmee de potentie van uw watererfgoed in kaart. Het bovenliggende doel is altijd het openstellen en onder de aandacht brengen van het waterverhaal onder een breed publiek.

Witteveen+Bos kent de geschiedenis van waterbeheer en de veelzijdigheid ervan, van technische werking tot ruimtelijke inpassing in het landschap. Daarbovenop weten wij als geen ander hoe waterschappen werken dankzij onze ruime ervaring in samenwerking met waterschappen, bijvoorbeeld bij waardering van het watererfgoed en kostenraming hiervan, maar ook bij complexe planstudies voor dijkversterkingen.

COUP is een erfgoedontwikkelaar die staat voor ambitie en kwaliteit. We werken vanuit onze passie voor bijzondere gebouwen en unieke gebieden. Wij initiëren projecten met een creatieve en brede conceptuele blik. We organiseren, de juiste mensen die passen bij het vraagstuk. COUP maakt bovenal projecten haalbaar door snel te schakelen van strategie en concept naar realisme en financiën.

Meer informatie:

Gijs Schuurhuis

Partner

COUP BV
Professor Snijdersstraat 2
NL-2628 RA Delft
+31 6 15897964
gijs@coup-group.com
www.coup-group.com

Arjan Conijn

Specialist Watererfgoed

Witteveen + Bos
Leeuwenbrug 8,
Postbus 233 7400 AE Deventer
+31 6 86855971
Arjan.Conijn@WitteveenBos.com
www.witteveenbos.com

NAAR EEN NIEUWE TOEKOMST VOOR HET WATERERFGOED

Witteveen+Bos

COUP
URBAN PRODUCERS

1 SAMENWERKEN
Met een multidisciplinair team van het waterschap, COUP en Witteveen+Bos aan de slag met uw watererfgoed.

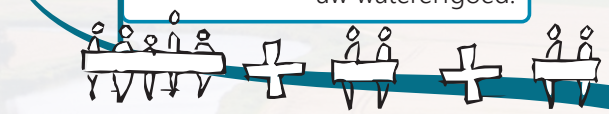

2 INVENTARISATIE
Er wordt een snelle digitale inventarisatie gemaakt die resulteert in een longlist van het aanwezige watererfgoed.

Inventarisatie Noorderzijlvest

3 WAARDERING
Door een waardering te geven aan het watererfgoed worden herbestemmingspotentie en het regionale waterverhaal inzichtelijk.

4 VISIEONTWIKKELING
Met de erfgoedwaardering is een basis gelegd voor een visie op watererfgoed en daaruit volgend nieuw beleid.

FASE 1

FASE 2

Fase 2 kan ook uw startpunt zijn. Pilotprojecten kunnen waterschappen inzichten geven voor een inventarisatie, waardoor een wisselwerking ontstaat tussen de individuele watererfgoed objecten en het waterverhaal van het waterschap.

5 PROGRAMMEREN + PILOTS
Vanuit de visie kunnen pilots voor herbestemming worden opgestart, maar kan ook in andere projecten watererfgoed geprogrammeerd worden.

Schotbalkenloods Vreeswijk

6 PILOT PROJECTEN
Pilots met hoge potentie voor herbestemming én passend in het regionale waterverhaal kunnen in korte tijd worden opgestart.

herbestemming

Dijkmagazijn Robbenoordbos

meekoppelkansen

proces

financiën

ontwerp

7 STORYTELLING WATERVERHAAL
Versterken of herbestemmen van watererfgoed maakt het waterverhaal en de werkzaamheden van het waterschap inzichtelijk voor een breder publiek.